

Voorbeeldproject:

Stimuleren verjonging – Wekeromse Zand

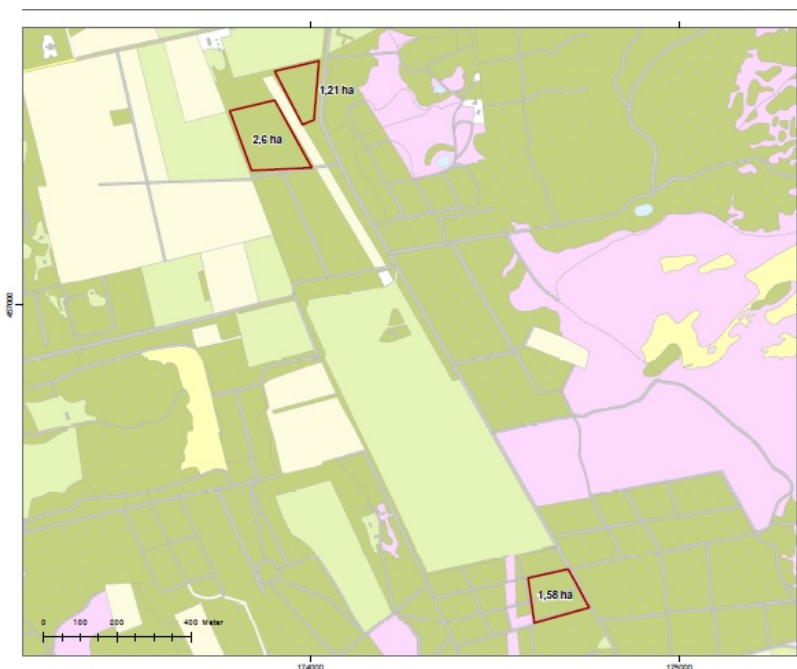
Locatie

Wekeromse Zand ligt ten zuidwesten van het dorp Wekerom in de provincie Gelderland.

Omschrijving

Het Wekeromse Zand is een ruim 500 hectare groot gebied, dat wordt beheerd door Geldersch Landschap. Het bestaat uit bos, heide, bouwland en

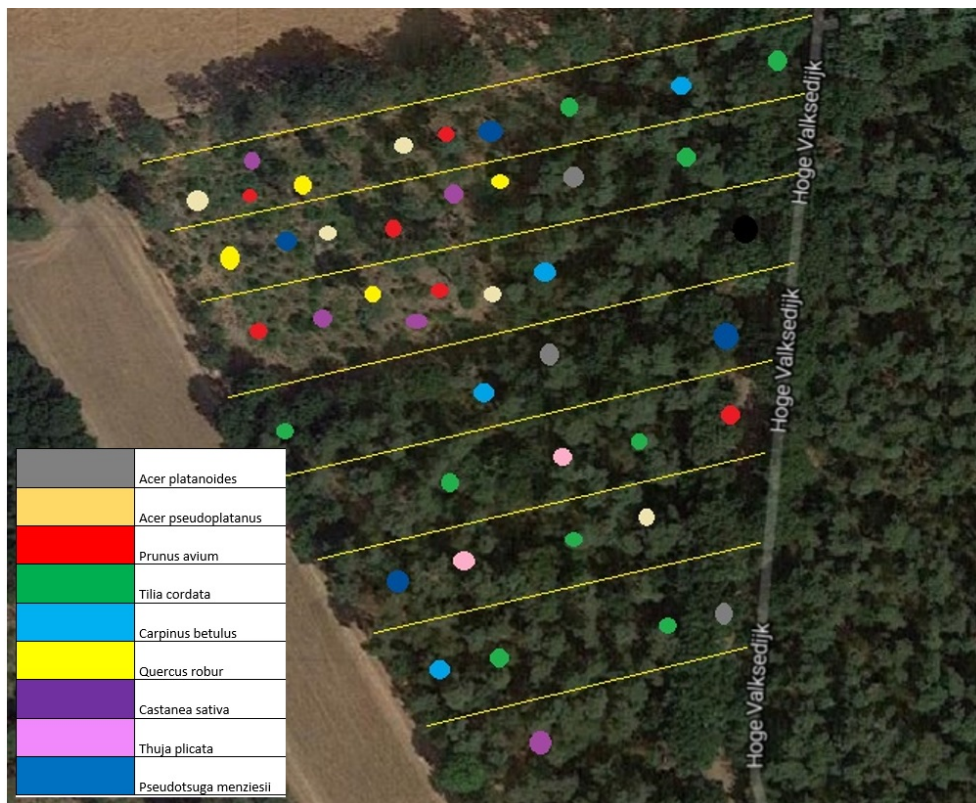
een groot zandverstuivingsgebied. Binnen de bospercelen zijn enkele opstanden aangemerkt als holle dennenbossen, dit houdt in dat er een lage staande voorraad en weinig verjonging aanwezig is. Drie van deze percelen worden gerevitaliseerd in dit voorbeeldproject. De verjonging in deze percelen wordt gestimuleerd door er groepsgewijs verschillende soorten loof- en naalddhout te planten, die beter passen in het veranderende klimaat. Er werd aangeplant in groepen (kloempen) van 25 stuks, met één soort per kloemp. Onderstaande tabel toont de aantallen van elke soort die is aangeplant in de holle dennenopstanden in het Wekeromse Zand.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Aantal bomen	kloempen
<i>Acer platanoides</i>	Noorse esdoorn	300	12
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Gewone esdoorn	500	20
<i>Prunus avium</i>	Zoete kers	500	20
<i>Tilia cordata</i>	Winterlinde	600	24
<i>Carpinus betulus</i>	Haagbeuk	250	10
<i>Quercus robur</i>	Zomereik	325	13
<i>Castanea sativa</i>	Tamme kastanje	400	16
<i>Thuja plicata</i>	Levensboom	225	9
<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Douglas	325	13
	Totaal	3425	137

Onderstaande figuur geeft het plantverband weer van de kloempen in één van de opstanden waar de maatregel is toegepast.

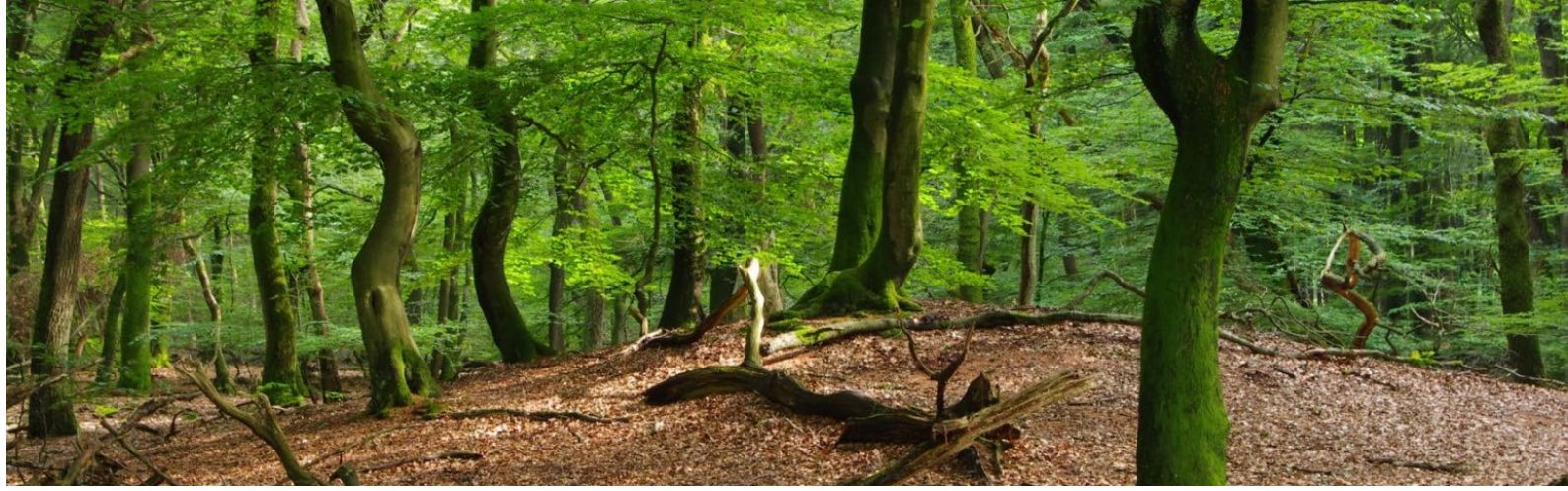

Initiatiefnemer

Geldersch Landschap in samenwerking met Bosgroep Midden-Nederland

Jaar van realisatie

De kloempen zijn begin 2019 geplant.

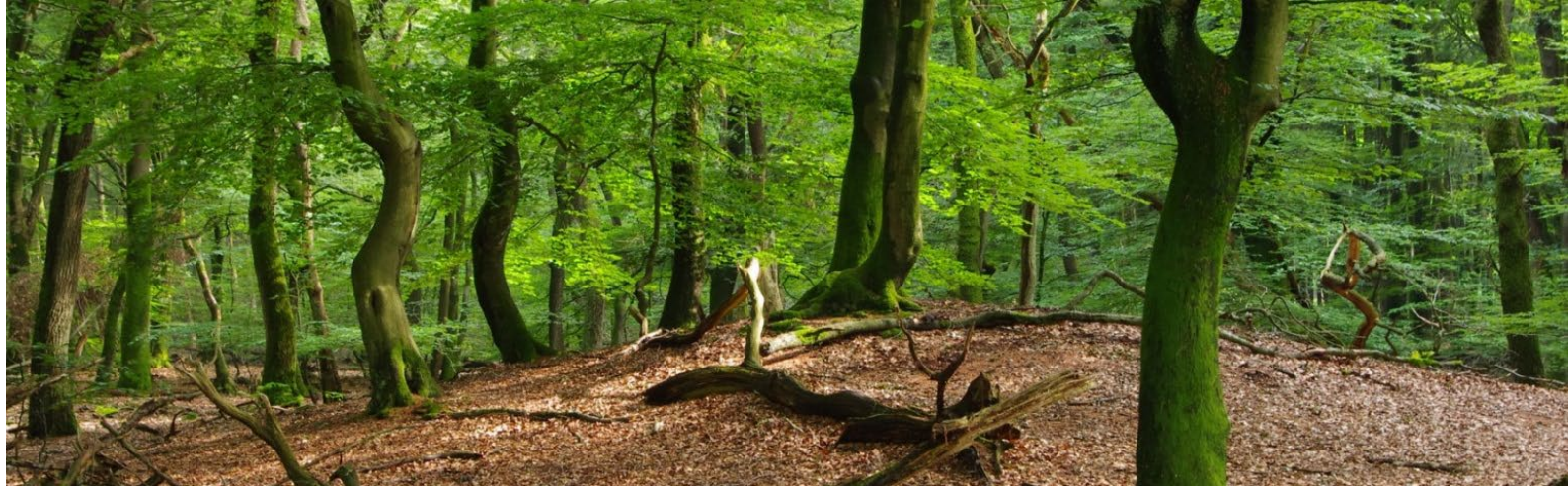
Klimaatwinst

Voorafgaand aan de maatregel was de staande voorraad in de drie opstanden ca. 94 m³/ha, 91 m³/ha en 55 m³/ha.

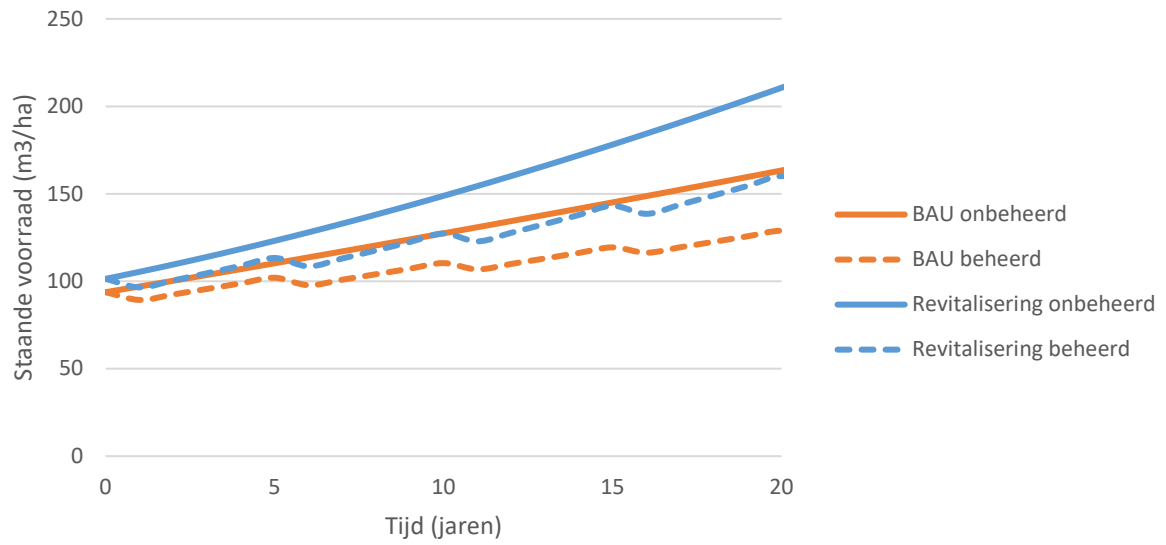
Onderstaande grafieken tonen de ontwikkeling van de staande voorraad gedurende 21 jaar voor de drie opstanden onder vier scenario's:

- Geen revitaliseringsmaatregel en onbeheerd laten (Business As Usual, onbeheerd)
- Geen revitaliseringsmaatregel maar wel beheerd (Business As Usual beheerd)
- Revitalisering zonder beheer (Revitalisering onbeheerd)
- Revitalisering met beheer (Revitalisering beheerd)

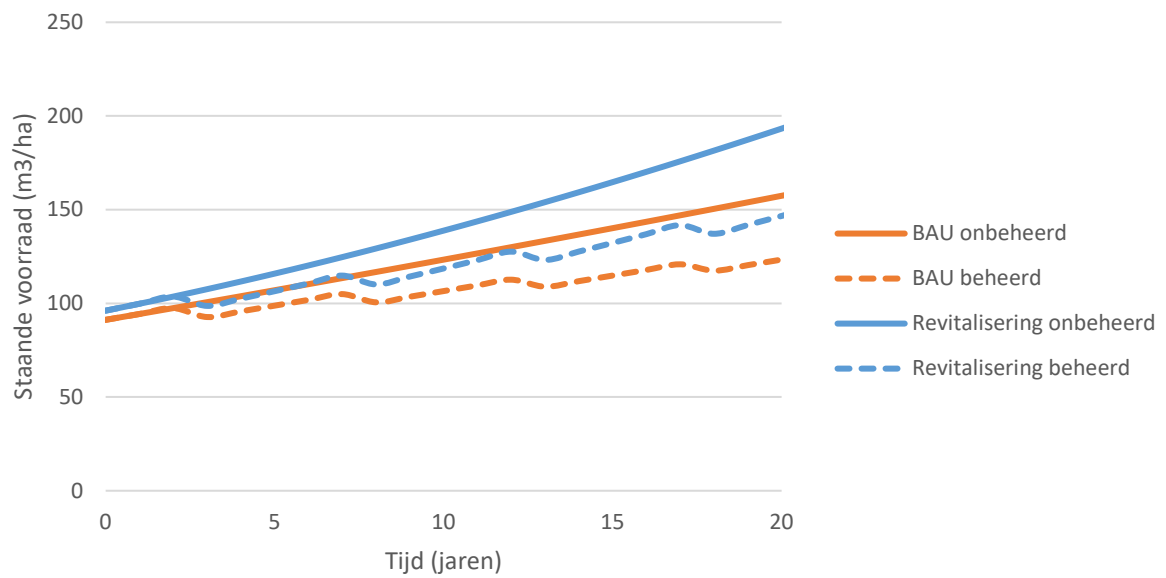
Bij een beheerd scenario worden er geen oogst- of dunningsactiviteiten verricht, bij beheerde scenario's wel. De intensiteit hiervan is afgeleid uit het gemiddelde beheer dat terreinbeherende organisaties met een productiedoelstelling voeren in Nederland.

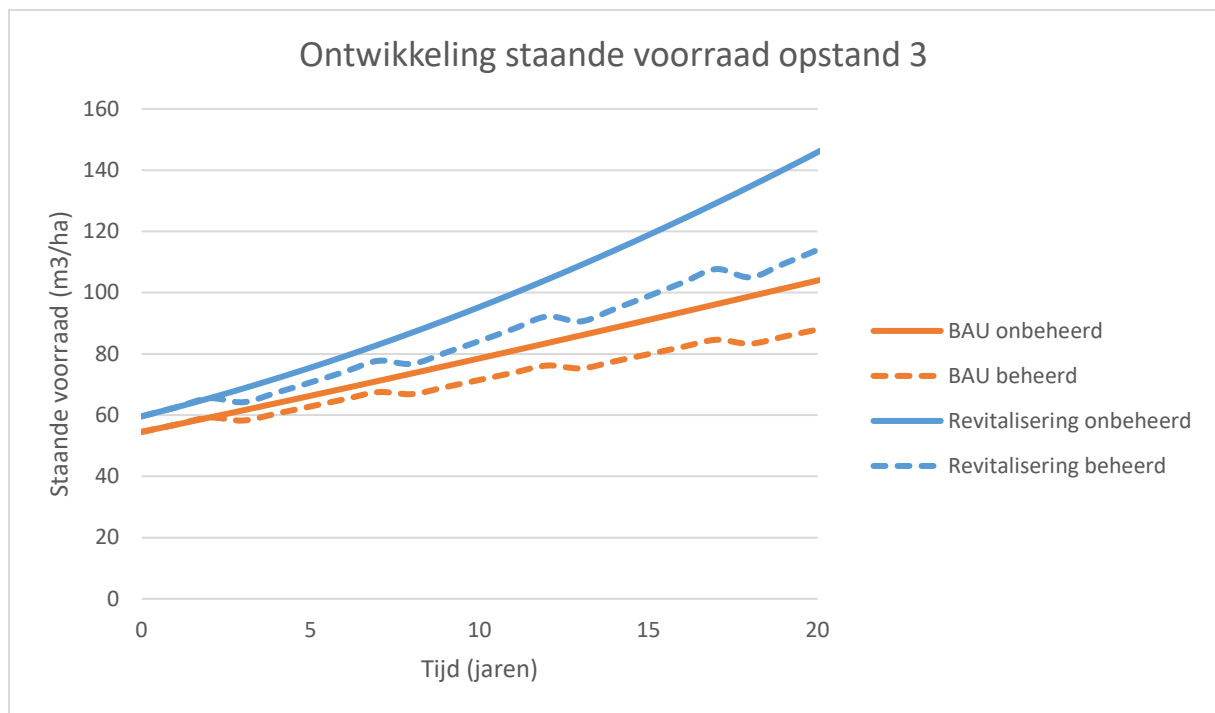
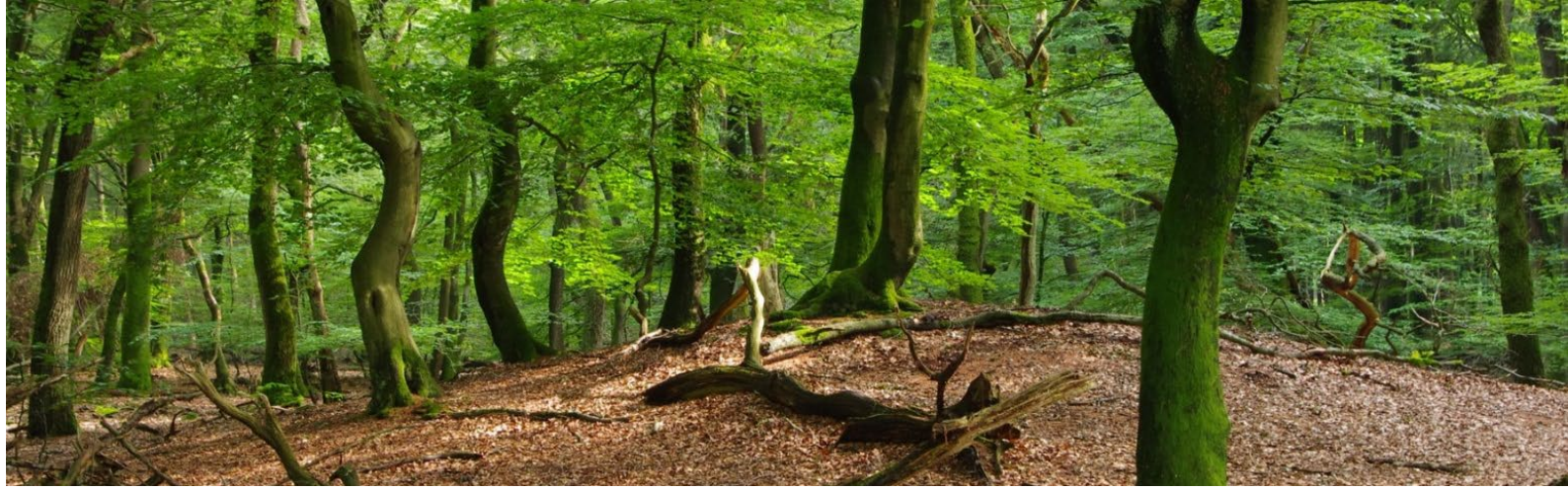

Ontwikkeling staande voorraad opstand 1

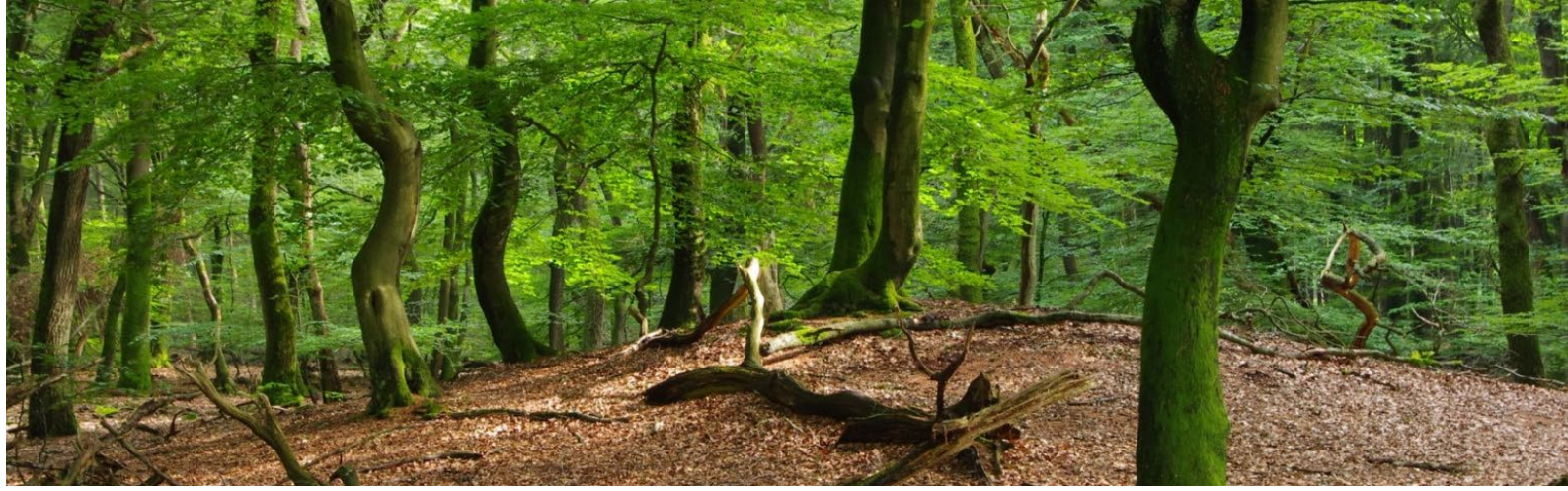

Ontwikkeling staande voorraad opstand 2

De revitalisering heeft een duidelijk positief effect op de ontwikkeling van de staande voorraad in alle opstanden. In opstand 3 overstijgt de beheerde revitalisering zelfs het onbeheerde Business As Usual (BAU) scenario.

Kosten en baten

De totale kosten voor het plantgoed waren ca. €2602,-. Daarnaast werd er nog Plantagard groeibescherming gekocht, wat ca. €3018 kostte en rastermaterialen van ca. €5460. De totale kosten waren dus ca. €11.080.

Plantagard groeibescherming

Voor het gerevitaliseerde bos in deze pilot komt dat uit op ca. €2056 per hectare.

De baten kunnen komen uit de verkoop van kwaliteitshout afkomstig van de bomen in de kloempen.

Ervaringen

In de winter van 2020-2021 is er een eerste monitoringsronde uitgevoerd. Het rapport met de resultaten is [hier](#) te downloaden.

Meer informatie

<https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksprojecten-LNV/Expertisegebieden/kennisonline/SN-Revitalisering-laagproductief-bos-1.htm>

<https://www.vbne.nl/thema/klimaatakkoord/project/revitalisering-laagproductief-bos>